

Траченко Л. А.
професор кафедри економіки, права та управління бізнесом
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДІЖНОГО СТУДЕНТСЬКОГО РУХУ «ДОПОМОГА СПОЖИВАЧУ» ОНЕУ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БІЗНЕСМЕНІВ ЩОДО ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Забезпечення захисту прав споживачів є важливою правовою гарантією добросовісної підприємницької діяльності будь-яких бізнес-структур. Незважаючи на те, що Україна є однією з перших держав пострадянського простору, де було прийнято Закон України «Про захист прав споживачів», на сьогодні вона не забезпечує якісний європейський рівень вирішення питань щодо захисту прав споживачів. Процес ринкових перетворень супроводжується ускладненням таких явищ, як інфляція та підвищення цін, низьким рівнем доходності населення та його соціального захисту, наявністю випадків нечесної підприємницької діяльності [1]. Відсутність цілісної системи державного контролю сприяє розвитку недобросовісного бізнесу та виробництву неякісного товару і надання послуг. Сьогодні внутрішній споживчий ринок більш ризикований та небезпечний для споживачів, порушення прав яких набули масового характеру [2].

Розвиток торгівлі здійснюється динамічно, проте даний процес, незважаючи на його позитивні сторони, неминуче приводить до збільшення кількості негативних проявів у сфері економіко-правових відносин. І хоча громадяни є центральною ланкою ринку і виступають споживачами товарів та послуг, вони найчастіше стають жертвами обману. Безумовно, в сучасних умовах побудови економіки України, одним головних пріоритетів формування інноваційної економіки є орієнтація на споживача та забезпечення його захисту як ключової ланки торговельних відносин [3].

Очевидним сьогодні є недостатній рівень обізнаності та інформування громадян з боку державних інституцій щодо їхніх прав при взаємодії зі сферою торгівлі (послуг, робіт), що призводить до зростання кількості скарг, порушення прав споживачів. З іншого боку, потребують фахової підготовки з питань захисту прав споживачів суб'єкти підприємницької діяльності, бізнесмени. Ці проблеми успішно вирішують в Одеському національному економічному університеті (ОНЕУ) – єдиному в Україні закладі вищої освіти, який створив належні умови та здійснює теоретичну й практичну підготовку майбутніх фахівців спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» щодо питань захисту прав споживачів.

У 2014 році в ОНЕУ було створено Молодіжний студентський рух «Допомога споживачу» (МСР), який і нині плідно функціонує при кафедрі економіки, права та управління бізнесом. Основною сферою діяльності МСР є консультування населення Одеси та Одеської області з питань захисту прав споживачів. Це некомерційна організація, що здійснює діяльність на основі «Положення про Молодіжний студентський рух «Допомога споживачу» і має організаційну структуру, яка містить такі відділи: маркетингу; управління персоналом; матеріально-технічного забезпечення й обліку; по роботі з клієнтами (консультування). Учасниками МСР є студенти 1-4 курсів спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», які з великою зацікавленістю і натхненням виконують посадові обов'язки, згідно зі штатним розкладом, здійснюють ефективну взаємодію для досягнення ключових цілей організації. Разом з тим, обов'язковою вимогою є відвідування занять з дисципліни «Організація захисту прав споживачів у бізнесі», де для студентів створюються ситуації й контексти, в яких вони набувають досвіду пізнавальної й соціальної активності, міжособистісної взаємодії, виконують багато практичних завдань, аналізують скарги споживачів, що, в кінцевому рахунку, дозволяє отримати їм глибокі знання та компетентності щодо питань захисту прав споживачів. Під час занять студенти самостійно розробляють тренінгові ситуації у сфері торгівлі (надання послуг), де виступають у ролі

підприємців (виконавців послуг) і споживачів та моделюють поведінку щодо захисту їхніх прав згідно з вимогами чинного законодавства України.

Співпрацюючи в команді МСР, студенти приймають участь у нарадах, де висловлюють свої думки, ідеї, планують роботу кожного підрозділу, формують маркетингову політику, заходи щодо поліпшення діяльності МСР «Допомога споживачу», що є суттєвим для створення нових перспективних шляхів розвитку організації. Ця діяльність є корисною та спрямована на практичну підготовку майбутніх фахівців у сфері підприємництва та бізнесу.

МСР «Допомога споживачу» діє на основі принципів добровільності; рівноправності; самоврядності; законності і гласності; компетентності щодо захисту споживчих прав та інтересів громадян; впровадження правової просвіти; професійності в наданні практичної допомоги споживачам; постійного набуття знань щодо питань захисту прав споживачів.

Цілі МСР «Допомога споживачу» такі:

- Формування в молодіжному середовищі установки на активну життєву позицію, навичок соціально-відповідальної поведінки, готовності допомогти споживачам у вирішенні ситуацій, пов'язаних із захистом їхніх прав.
- Підтримка стратегії розвитку міста Одеса та Одеської області, спрямовану на досягнення високого рівня та якості життя.
- Участь у формуванні прогресивної Одеської обласної споживчої політики.
- Сприяння підвищенню ефективності Одеської обласної системи захисту прав та інтересів споживачів.
- Забезпечення законодавчої обізнаності громадян щодо питань захисту своїх прав як споживачів товарів і послуг.
- Здійснення консультування та правової просвіти споживачів товарів і послуг.
- Участь у розвитку та вдосконаленні інституту громадського контролю й захисту споживчих прав.

Основні напрямки діяльності МСР «Допомога споживачу» такі:

- Вивчати, аналізувати та узагальнювати інтереси й потреби громадян в споживчій сфері, соціально-економічні процеси та стан споживчого ринку товарів і послуг.
- Надавати консультативну допомогу населенню.
- Здійснювати практичну соціально-значущу діяльність, спрямовану на правове просвітництво громадян у споживчому законодавстві щодо захисту їх прав.
- Забезпечувати інформаційну діяльність для населення щодо захисту прав споживачів у засобах масової інформації, в соціальних мережах, на сайтах (ОНЕУ, факультету економіки та управління підприємством, кафедри економіки, права та управління бізнесом).
- Проводити науково-дослідницьку роботу серед студентів щодо питань захисту прав споживачів.

Отже, діяльність МСР «Допомога споживачу» ОНЕУ є відображенням студентоцентрованого підходу у навчанні та запорукою ефективною практичною підготовки майбутніх фахівців у сфері підприємництва та бізнесу з питань захисту прав споживачів.

Список використаних джерел:

1. Траченко Л.А. Проблеми захисту прав споживачів в умовах євроінтеграційних процесів. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки* / [ред. кол.: Куцик П.О., Семак Б.Б. та ін.]. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2021. Вип. 65. С. 48-52.
2. Сатир Л. М., Стаднік Л. І., Непочатенко А. В. Захист прав споживачів у сфері економіки та організації торгівлі: концептуальні засади та економічний аналіз. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8137> (дата звернення: 06.02.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.10
3. Парасюк М.В. Проблемні аспекти захисту прав споживачів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2017 Вип. 44. Т. 1. С. 101-104.